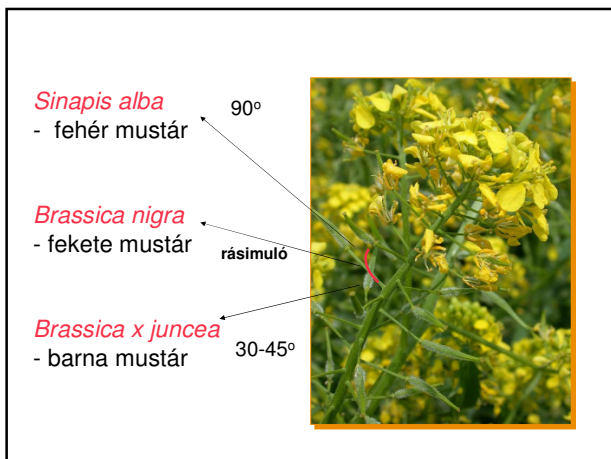

Mustárfajok (*Sinapis* spp., *Brassica* spp.)

Sinapis alba - angol (fehér) mustár,
Brassica nigra - francia (fekete) mustár,
Brassica x juncea - szareptai (barna) mustár,
Brassica juncea var. lutea - keleti (sárga) mustár

- **Rendszertani besorolás:**
Brassicaceae (káposztafélék),
- **Származás:**
Földközi-tenger vidéke, NY-Ázsia,
- **Botanika:**
egyéves, lágyszárú növények,
sátorozó fürt virágzat,
becőtermés.

Faj	Növény mag. (cm)	Szörözöttség	Levélalak	Virágzat	Termés	Mag (mm)
<i>Sinapis alba</i> (fehér mustár)	50 - 80	Egész növény	Szárnyasan hasogatott	Sátorozó fürt	90° 3-6 mag	2-3 szalmasárga
<i>Brassica x juncea</i> (barna mustár)	80 - 120	Sima, hamvas, ritkán szörözött	Lantosan karéjos	Sűrű sátorozó fürt	30-45° 10-12 mag	1,4-1,8 s.barna

- **Drog:**
mag (*Sinapis albae semen*, *Brassicae nigrae semen*, *Brassicae junceaee semen*),

- **Hatóanyag:**
mustárglikozidok (allil-izotiocianátok),
allil-mustárolaj,
illóolaj (0,2-1%),
zsírosolaj (20-40%),
nyálkaanyagok,
erukasav.

- **Farmakológiai hatás:**
hisztamin-fel szabadítást okoz, hólyaghúzó,

- **Felhasználás:**
külsőleg reumára, enyhe hashajtó,
élelmiszeripar, háztartások,
kenő-, világítóolaj.

Fehér mustár – termesztés (1 év)

- **Elővetemény:** őszi kalászos a legjobb; nem jó: burgonyafélék, káposztafélék, pillangósok,
- **Talajelőkészítés:** őszi mélyszántás, tavaszi elmunkálás, tömörítés,
- **Tápanyag-utánpótlás:**
N:P:K = 80-150 : 80-100 : 30-40 kg/ha,

- **Vetés:**

vetésidő: márc.
sortávolság: 24-30 cm
vetésmélység: 1-1,5 cm
vetőmagszükséglet: 12-15 kg/ha

- **Ápolás:** gyomirtás,

- **Növényvédelem:**

földibolhák, repcefénybogár, repcedarázs ellen,

- **Betakarítás:** kb. júl. k. - aug.e. egyenetlen érés, a mag pereg!
- amikor a becők és a szárrész felső harmada megsárgul, becő alatti szárrész pattanva törik, egymenetben, gabonakombájnnal,
- **Elsődleges feldolgozás:** mag szárítása, tisztítása,
- **Hozam:** 1-2 t/ha mag.

Maghéj nélküli tök v. olajtök (*Cucurbita pepo subsp. pepo convar. pepo var. styriaca*)

- **Rendszertani besorolás:**

Cucurbitaceae (kabakfélék),

- **Származás:**

Amerika trópusi részei,

- **Botanika:**

egyéves, lágyszárú,
3-5 m, serteszörös, elfekvő v. felálló szár,
élénkzöld, néha szürkén márványozott levél,
egylaki, váltivarú virágok,
kabaktermés (400-500 mag),
lágú, hártyszerű héjjal borított mag.

- **Drog:**

mag (*Cucurbitae peponis semen*),
zsírosolaj (*Cucurbitae peponis oleum*),

- **Hatóanyag:**

zsírosolaj (40-60%) (linolsav 45-50%),
E-vitamin!,
szelén,

- **Farmakológiai hatás:**

antioxidáns,

- **Felhasználás:**

prosztatagyulladásra, érelmeszesedés ellen,
bőrgyulladásra, immunstimuláns, testi és szellemi
teljesítőképesség fokozására
(pl. Peponen).

Származás: É-, Közép-Amerika (spontán mutáció)

Környezeti igény:

fény- és **hőigényes**, hosszúnappalos, fagyérzékeny

víz: szárazságtűrő (nagy gyökérzet)

talaj: tápanyagban gazdag, könnyen melegedő (hideg, vizenyős, kötött, savanyú talajok nem)

- herbicidérzékeny (→ talaj klórozott szénhidrogén-tartalma max. 10 ppm)

Olajtök – termesztés (1 év)

• **Elővetemény:** kalászosok, önmaga után 4-5 évig ne,

• **Talajelőkészítés:** őszi szántás, tavaszi sekély kombinátorozás, simítózás,

• **Tápanyag-utánpótlás:** **tápanyagigényes** közvetlen **szerves trágya** 30-40 t/ha + őszi **N:P:K=60-80: 120-150: 100-120 kg/ha**

• **Vetés:**

vetésidő: ápr.v.- máj.e.

vetésmélység: 4-6 cm

sortávolság: 100-150 x 40-50 cm

vetőmagszükséglet: 6-9 kg/ha

• **Ápolás:**

mechanikai sorközművelés,

vírusos egyedek eltávolítása,

szárazságtörő árasztó, barázdás öntözés,

méhcsaládok telepítése (2-3 család/10 ha)

• **Növényvédelem:**

levéltetvek (← vírusbetegségek)

lisztharmat (*Erysiphe cichoracearum*)

peronoszpóra (*Pseudoperonospora cubensis*)

ellen

• **Betakarítás:**

idő: szár- és levélszáradás, kocsánybarnulás,

mód: kézzel v. speciális tökbetakarító géppel (tolólappal rendretolás, összeroppantás, hús-mag szétválasztása)

• **Elsődleges feldolgozás:**

mosás, szárítás 40-50°C, tisztítás

• **Hozam:**

80-150 t/ha kabak, 0,9-1,5 t/ha mag

**Gyapjas gyűszűvirág
(*Digitalis lanata*) védett!**

**Piros gyűszűvirág
(*Digitalis purpurea*)**

• **Rendszertani besorolás:**

Plantaginaceae (útifűfélék),

• **Származás:**

NY-Európa (*D. purpurea*),

DK-Európa (*D. lanata*),

• **Botanika:**

kétéves növények,

fürtvirágzat,

toktermés.

• **Drog:**

levél (*Digitalis purpureae folium*,
Digitalis lanatae folium)

• **Hatóanyag:**

szteroid glikozidok

(kardenolidok: digoxin, digitoxin, digoxigenin,
lanatozid ...),
szaponinok,
flavonoidok.

• **Farmakológiai hatás:**

szívműködést szabályzó, perifériás keringést
javító,

• **Felhasználás:**

szívgyógyszerek

(csak orvosi receptre és felügyelet mellett!)

Előfordulás: NY-, ill. DK-Európa

Budai hegyek, Mecsek (*D. lanata*)

Környezeti igény:

D. purpurea: hűvös klímájú erdőövezetekben

D. lanata: száraz, meleg lejtők, sziklagyepek

Gyűszűvirág – termesztés (1 év)

• **Elővetemény:**

zöldséges vetésforgóba v. két gabona közé
(*Solanaceae* nem jó, önmaga után 2 évig ne!)

• **Talajelőkészítés:** őszi szántás, elmunkálás,
tavasszal asztallap simaságú és tömörségű
magágy,

• **Trágyázás:**

ősszel **P:K**=120-160 : 100-150 kg/ha

6-8 tőleveles állapotban **N**: 70-100 kg/ha

• **Vetés:**

vetésidő: tél alá (nov.) v. kora tavasz

vetésmélység: 0,5 cm

sortávolság: 30-40 cm

vetőmagszükséglet: 4-5 kg

• **Ápolás:**

sorközművelés

gyomirtás

• **Növényvédelem:**

Septoria digitalis

levéltetvek → dohány- és uborka-mozaikvírus

• **Betakarítás:**

idő: aug.v.-szept.e. (teljesen kifejlett törözsa)

mód: talajfelszín felett 2-3 cm-rel géppel vágva

• **Elsődleges feldolgozás:**

a) primer kardenolid glikozid-tartalmú (lanatozid)
drog: *aerob* körülmények között,
szárítás 40°C

b) szekunder kardenolid glikozid-tartalmú
(digoxigenin) drog: *anaerob* körülmények között,
szecsázás, 2-4 nap *erjesztés*,
szárítás 60-80°C

• **Hozam:** 3-5 t/ha száraz levél